

Տ. ՇԱՅԵ ՍԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱՆԱՆՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ ԲՈՒՆ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻՆ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՑՎԱԾ
Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(27 փետրվարի, 2022 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«...Հաշակեսցո՛ւ եւ մեք զպատուիրանս Աստուծոյ»
(Շարական Բուն Բարեկենդանի):

Սիրելի՛ հավատացյալներ,

Այսօր Հայաստանյայց բոլոր եկեղեցիներում ծեսն իր արտաքին տեսքով, խորանի փակ վարագույրով, աղոթքներով եւ շարականներով մեզ հուշում է, որ դեպի Սուրբ Զատիկ 40-օրյա ճամփորդության շեմին ենք: Եկեղեցին իր գոյության առաջին իսկ օրերից Մեծ պահքը սահմանել է որպես տասանորդ. 365 կամ 366 օրերի մեկ տասներորդ մասը մենք պարտավոր ենք ապրել իբրեւ եկեղեցու զավակ, իբրեւ Քրիստոսի մարմնին, եկեղեցուն միացած անձ եւ անհատ: Այսօր սկսվում է այդ տասանորդի հատուցման շրջանը:

Ինչպես արդեն ասացի, ամեն բան՝ մեր ծիսական զգեստների պարզությունը, խորանի փակ վարագույրը, քահանայի եւ սարկավագների՝ ասես հեռվից վերհուշի պես հնչող ձայնը, մեզ ներկայացնում են մի կարեւոր խորհուրդ. այսօր մենք ոտք ենք դնում ինքնաքննության, ապաշխարության եւ զղշումի շրջան: Եկեղեցին սահմանել է այն՝ որպես մարդու հոգեւոր, ինչու՞ ոչ, նաեւ մարմնական մաքրության ժամանակաշրջան: Սահմանել է նաեւ երկու տեսակի պահք՝ ամբողջական կամ խիստ ծոմապահություն, երբ հրաժարվում ենք ուտելիքից եւ ըմպելիքից ամբողջապես, եւ խստակեցական պահք, երբ մեզ զրկում ենք այն ամենից, ինչը համարում ենք երկրային ճոխության արտահայտություն: Մենք այսօր այդ խստակեցական պահքի շրջանն ենք մտնում: Բայց մեր հասարակության մեջ եւ ընդհանրապես ամբողջ աշխարհում, երբ կրոնը եւ հավատը շատ հաճախ նույնացվում են արտաքին, տեսանելի ձևերի հետ, մենք էլ երբեմն Մեծ

պահջն ենք շփոթում ծիսական կամ տեսանելի արարքների հետ՝ կարծելով, որ դա է ամենաէականը: Շատ հաճախ շփոթում ենք ճիշտ հերթականությունն այն ամենի, ինչը Եկեղեցին սահմանել է որպես նպատակ եւ միջոց:

Այսօրվա Բուն Բարեկենդանի, այսինքն՝ բարի կենդանություն՝ մեր հոգեւոր առողջության այս կիրակիի հիշատակության շարականի մեջ Ս. Ներսես Շնորհալին հետեւյալ միտքն է ձեւակերպում. «Մեր նախահոր՝ Ադամի նման, որ դրախտում պտուղներն էր ճաշակում, մենք էլ ճաշակենք Աստծու պատվիրանները»: Շատ հաճախ պահքը եւ պահքի մասին քննարկումը կենտրոնանում են ուտել-չուտելու հարցի շուրջ. ի՞նչ ուտել կամ չուտել, ինչքան ուտել, խախտել պահքը, թե՛ չխախտել: Բնականաբար այս խոսակցությունը շատ հաճախ գերակշռող տեղ է զբաղեցնում: Բայց մի բան հստակ է եւ պետք է առանցքային լինի: Մեծ պահքը նաեւ ուտելու մասին է, ձեռք բերելու, ճաշակելու մասին է:

Երբ մենք ասում ենք, թե մեզ զրկում ենք մարմնական հաճույքից, մեր քիմքին հաճելի ուտելիքներ ճաշակելուց, պետք է հիշենք, որ հարկ է նաեւ մեր հոգու համար կերակուր հայթայթել. մեր հոգին էլ կարիք ունի ճաշակելու, ձեռք բերելու, զգեստավորվելու: Եվ ուրեմն, Բուն Բարեկենդանի այսօրվա խորհուրդն իրականում ուտելու եւ ճաշակելու, հոգեւոր սնունդ ստանալու եւ Աստծու պատվիրանները ճաշակելու մասին է: Եթե մենք անտեսում ենք այս կարեւոր պարագան, դառնում ենք անիմաստ ճամփորդ՝ անընդհատ ձգտելով աննպատակ վերջնակետի:

Մենք եւս ճաշակենք Աստծու պատվիրանները... Ինչպե՞ս ճաշակենք, ի՞նչ ճաշակենք: Բուն Բարեկենդանը հոգեւոր կենդանություն է, հոգեւոր վերարթնացում: Այսօրվա ճաշու ընթերցվածի մեջ գրված է. «Ուժգին կանչիր եւ մի՛ խնայիր, շեփորի պես բարձրացրո՛ւ ձայնդ, պատմիր իմ ժողովրդին իր մեղքերի... մասին (Ես. ԾԼ. 1):

Ք. ա. Թ.—Ը. դարերում Եսայի մարգարեի հայրենիքում՝ Իսրայելում, ծոմապահության հոգեւոր բովանդակությունը շատ կարեւոր եւ էական էր: Արտաքին, ձեւական բոլոր դրսեւորումները միայն միջոց էին, մինչդեռ առանցքային, կարեւոր նպատակ էր հոգեւոր ինքնամաքրումը: Եվ հիմա փորձենք հասկանալ, իսկ ի՞նչ է ասում մեր Եկեղեցին, ի՞նչ է ասում եկեղեցական փորձառությունը պահք պահելու մասին:

Մեզանից շատերի համար, անշուշտ, տպավորություն է, որ Եկեղեցին սահմանում է «աղուհացից» օրեր, այսինքն՝ կերակուրի մեջ խիստ պահեցողություն: Բայց Եկեղեցին նաեւ ասում է, որ այդ ամենը միայն

արտաքին միջոց է, որպեսզի մենք կարողանանք մտքի եւ հոգու կենտրոնացմամբ Մեծ պահքի ժամանակ մեկ քայլ ավելի մոտենալ Աստծուն:

Մեր հոգեւոր սեղանները լի են ամենաճոխ խորտիկներով, զարդարված են Աստվածաշնչի կենարար պատգամներով, Սուրբ Սահակի եւ Սուրբ Մեսրոպի թարգմանած Աստվածաշնչով, Սուրբ Հովհան Մանգակունու գեղեցիկ ու խրատական ճառերով, Սուրբ Գրիգոր Նարեկացու անմահական մատյանով, Սուրբ Ներսես Շնորհալու հոգեպարար երգերով... Այդ բոլորը մեր հոգեւոր սեղանների վրա դրված խորտիկներ են, եւ դրանք բոլորը ճաշակելու պարտականություն ունենք: Դժբախտաբար այսօրվա մեր հասարակությունը ձեւի ու արտաքին ցուցամոլության հետեւից շատ է գնում, եւ դա ցավալի փաստ է: Մենք վտանգում ենք մեր հոգեւոր ողջ կարողությունը, կանգնած ենք քրիստոսազուրկ կրոն ստեղծելու վտանգի առաջ: Հաճախ մտածում ենք՝ եթե պահք ենք պահում, ուրեմն արդեն մտել ենք Աստծու արքայություն: Բայց հենց այդ մտածելու պահին Աստծու արքայությունը մեզանից հազարավոր կիլոմետրերով հեռանում է: Կամ եթե գալիս ենք եկեղեցի եւ երկու ժամ կանգնում Սուրբ Պատարագի, ուրեմն արդեն Աստծու արքայության մեջ ենք: Եթե այդպես լիներ, բոլորը կլինեին Աստծու արքայության մեջ: Բայց չէ՞ որ Սուրբ Պողոս առաքյալն ասում է. «Աստծու արքայությունը ուտելիք եւ ըմպելիք չէ, այլ արդարություն եւ խաղաղություն եւ խնդություն Սուրբ Հոգով» (Հռոմ. ԺԴ. 17): Աստծու արքայությունը նախ եւ առաջ այն կարեւոր գանձատուփն է, որը մենք այսօր պարտականություն ենք ստանձնում Մեծ Պահքի քառասուն օրերի ընթացքում բացելու եւ այնտեղ առկա գանձերը՝ Աստծու պատվիրանները, ճաշակելու: Մեծ պահքի ժամանակ մենք պետք է իրացնենք, մերը դարձնենք բոլոր իրադարձությունները, Աստվածաշնչյան առակները, երգերը, աղոթքները... Արտաքսման կիրակիի ողբերգությունն իմ ողբերգությունը պետք է դառնա, անառակ որդու ապաշխարությունը՝ իմ ապաշխարությունը, անիրավ դատավորի եւ այրի կնոջ պատմությունները նաեւ իմ պատմություններն են, Քրիստոսի խաչելության ողբն ու ցավը նաեւ իմ ողբն ու ցավն են, եւ ի վերջո, Սուրբ Հարությունը նաեւ իմ հարությունն է: Եթե մենք չենք իրացնում Մեծ պահքի այս ողջ քառասնօրյա գեղեցիկ շղթան, մենք, ուրեմն, պահք չենք պահում, որքան էլ խստակյաց լինենք մեր ճաշացանկի եւ սննդակարգի մեջ: Իսկ հոգեւոր ճաշացանկը կամ սննդակարգը շատ ավելի պարզ է եւ օգտակար: Նախ զղջումն է, հետո՝ ապաշխարությունը,

ապաշխարությունից հետո՝ ցավ, սուգ եւ արտասուք, հետո՝ մտքի լուսավորություն, սրանից հետո՝ ողորմություն, եւ ի վերջո, ողորմությունից հետո՝ այն պայծառ ուրախությունը, որ մենք ապրում ենք Մեծ պահքի ավարտին, երբ բոլորս միասին միմյանց ողջունում ենք Քրիստոսի հարության ավետիսով:

Սիրելիներ, այս է Սուրբ Եկեղեցու տված հիմնական պատգամը: Ուտելիքի եւ խմելիքի պահքը միջոց է. երբեք չշփոթեք այն նպատակի հետ, որն է՝ Աստծու պատվիրանների ճաշակումը եւ մեր հոգու, մեր հոգեւոր կյանքի լիացումն ու առատացումը: Բոլոր այն արտաքին տեսանելի, նյութականը, որ դուք կարող եք եւ կամենում եք անել Մեծ պահքի ընթացքում, արե՛ք միայն մեկ նպատակի համար՝ նորացնելու, առողջացնելու ձեր հոգեւոր կյանքը, մեկ քայլ ավելի մոտենալու մեր Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսին, մեկ տող ավելի կարգալու Աստվածաշնչից, մեկ տող ավելի սովորելու եկեղեցում ընթերցվող աղոթքներից, մեկ բառ ավելի հասկանալու հոգեւոր կյանքի մեծ, անսպառ գանձարանից, որը մենք շատ հաճախ չենք էլ հասկանում կամ տգիտության պատճառով չենք կամենում ընկալել: Այս է Մեծ պահքի իրական, կարեւոր պատգամը: Մենք կարիք չունենք անիմաստ ճամփորդ դառնալու: Եթե քառասուն օրերի ընթացքում աննպատակ թափառենք եւ որեւէ եզրահանգման չգանք որպես քրիստոնյաներ, ուրեմն անբովանդակ են դառնալու այդ քառասուն օրերը: Ապաշխարությունն ու զղջումը միշտ երկակի ազդեցություն ունեն: Մի դեպքում մենք արտասովում ենք, քանի որ հիշում ենք անցյալի մեր գործած հիմար արարքներն ու սխալները, մյուս դեպքում՝ միշտ նայում ենք ապագային, աշաղրջությամբ հսկում, որ այլեւս չկրկնենք այդ նույն սխալներն ու հիմար արարքները:

Քույրեր եւ եղբայրներ, Բուն Բարեկենդանի այս օրը Եկեղեցին մեզ հիշեցնում է, թե ինչպիսին էր մարդն Ադամի անկումից առաջ, բայց նաեւ՝ թե ինչպիսին պիտի լինի նա պահքից հետո: Պահքից հետո եթե մենք մեր նախահոր՝ Ադամի նման հոգեւոր զվարթություն ենք ապրում՝ հրեշտակների հետ ընկերակցելով, Աստծու պատվիրանները ճաշակելով, Աստծու փառքով եւ ներկայությամբ զգեստավորվելով, ուրեմն հասել ենք մեր նպատակին. Մեծ պահքը ճիշտ ենք պահել:

Մեծ պահքի մեջ առկա պայծառ տխրությունը մեզ հուշում է, որ այո՛, այն, ինչ մենք պետք է անենք Մեծ պահքի ժամանակ, հոգեւոր պահեցողություն է: Հրաժարվել վատ սովորություններից՝ հայհոյախոսելուց,

քննադատելուց, բամբասելուց, հրաժարվել միայն մեր մտքին, հոգուն ու Աստծուն հայտնի բոլոր վատ սովորություններից, հրաժարվել բոլոր այն բաներից, որ ցավ են պատճառում մեր մերձավորներին, մեր սիրելիներին, ազգովի հրաժարվել նաեւ բոլոր այն անիմաստ, հոգին կեղեքող խոսակցություններից, որոնք շատ հաճախ ցավեցնում եւ շփոթության են մատնում տասնյակ հազարավոր մարդկանց: Եկե՛ք այսօր, մտածելով հանդերձ բոլոր այն զրկանքների մասին, որ մեզ ենթարկելու ենք Մեծ պահքի ընթացքում, ավելի լավ է խորհրդածենք մեր ճաշակելիք հոգեւոր կերակուրի մասին....:

Հիսուս Քրիստոսի սերը, շնորհն ու ողորմությունը թող լինեն մեզ ամենքիս հետ. ամեն:

